

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До № 2481 від 21.11.2019
Народні депутати України
Г.М. Третьякова та інші

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо кваліфікації, як фактору адаптації та мобільності українця»

У законопроекті пропонується внести зміни до Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП) і Закону України «Про оплату праці» (далі – Закон), якими, зокрема, визначити зміст термінів «вид занять (професія)», «професійна кваліфікація (повна професійна кваліфікація, часткова професійна кваліфікація)», порядок ведення Класифікатора професій, визначити порядок затвердження професійних стандартів тощо.

Головне науково-експертне управління, загалом підтримуючи ідею вдосконалення системи професійних стандартів, яка здатна забезпечити належний рівень підготовки спеціалістів та підвищити їх конкурентоспроможність на ринку праці, вважає за доцільне висловити щодо змісту проекту такі зауваження та пропозиції.

1. Насамперед, слід звернути увагу, що назва проекту не відповідає його змісту, оскільки із нього залишається незрозумілим, як саме питання професійної кваліфікації пов'язані з адаптацією та мобільністю українця. Крім цього, є незрозумілим чому кваліфікація розглядається як фактор адаптації та мобільності лише українців і не розглядається як такий фактор для громадян України інших національностей, що, до того ж, виглядає сумнівним з точки зору дотримання вимог ч. 2 ст. 24 Конституції України, згідно з якою не може бути привілеїв чи обмежень, зокрема, за ознаками етнічного походження.

2. Сучасний ринок праці постійно висуває нові кваліфікаційні вимоги до працівників, а тому завданням держави у цій сфері стає створення сприятливих умов для кожного громадянина щодо працевлаштування відповідно до своїх професійних здібностей та їх корелювання з кваліфікаційними вимогами роботодавця. При цьому базою для розроблення професійних стандартів мають стати ключові професійні компетенції, зміст яких визначається за участі роботодавців, висококваліфікованих фахівців-практиків, педагогічних та наукових працівників, оскільки без таких

професійних стандартів не може бути ефективних освітніх стандартів і, як наслідок, кваліфікованих працівників.

Погоджуючись з необхідністю розвитку системи професійних стандартів, яка визначає вимоги до професійних якостей працівника, Головне управління водночас не підтримує покладення обов'язку щодо її розвитку переважно на організації роботодавців. Адже ринок праці є невід'ємною складовою загальноекономічного ринкового механізму, що характеризується як одне з найбільш складних соціально-економічних явищ суспільства. Відтак, затвердження професійних стандартів, на нашу думку, є завданням держави, оскільки відтворення робочої сили є відтворенням трудових ресурсів і продуктивних сил суспільства в цілому. Розроблятися ж проекти професійних стандартів можуть як центральними органами виконавчої влади, так і роботодавцями та їх організаціями чи об'єднаннями, галузевими (міжгалузевими) радами, науковими установами, іншими заінтересованими суб'єктами тощо.

Виходячи з цього, вважаємо, що повноваження щодо затвердження професійних стандартів доцільніше закріпити за державою в особі центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері праці, трудових відносин та зайнятості населення (*сьогодні - Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України*). Нагадаємо, що саме такий підхід було застосовано у Порядку розроблення та затвердження професійних стандартів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 373, за яким обов'язок затвердження професійних стандартів та ведення Реєстру професійних стандартів покладалося на Мінсоцполітики.

Принагідно слід зазначити, що у міжнародній практиці розмежовують терміни «професійний стандарт» та «професійно-трудоий стандарт». Наприклад, у Глосарії основних термінів із навчання та підготовки кадрів для роботи зазначається, що професійні стандарти (vocational standards/professional standards) – це показники компетентності в певних професіях і видах занять. Вони можуть *установлюватися державою* (через законодавство та нормативне регулювання) або *професійним органом*. Установлені законом професійні стандарти часто мають силу «ліцензій на ведення практики» та визначають, чи може та чи інша особа займатися конкретним видом діяльності. Професійно-трудоі ж стандарти (occupational standards) – це показники, що визначають, наскільки особа відповідає вимогам щодо продуктивності для роботи за певним видом занять у певній країні (Міжнародний навчальний центр МОП, Турин, Італія, 2006).

3. У визначенні поняття «вид занять (професія)» у новій ст. 4¹ КЗпП не визначений характер діяльності (трудова, навчальні, інша), яка складає зміст цього терміну, що ускладнює його розуміння.

Згідно з ч. 5 вказаної статті «*певні види занять (професій) не потребують наявності у особи повних або часткових професійних кваліфікацій*». Вважаємо, що у запропонованому вигляді вказаний припис не відповідає

принципу юридичної визначеності, що може призвести до довільного трактування відповідного положення у правозастосовній діяльності.

На нашу думку, включення до КЗпП таких понять як «вид занять (професія)», «професійна кваліфікація (повна професійна кваліфікація)», «часткова професійна кваліфікація», «трудова функція» має бути відображено у інших положеннях КЗпП, у першу чергу, при визначенні умов трудового договору у його ст. 21.

4. Вважаємо, що зміст ч. ч. 7 – 10 (в яких розглядаються питання професійних стандартів та кваліфікаційних характеристик) нової редакції ст. 96 КЗпП не має відношення до питань оплати праці, які згідно з її назвою є предметом цієї статті. У зв'язку з цим вказані положення доцільно перенести до нової ст. 4¹ КЗпП України. Зазначимо, що такий підхід дозволить не дублювати їх у ст. 6 Закону України «Про оплату праці», як це пропонується у проекті.

Узагальнюючий висновок: за результатом розгляду у першому читанні законопроект доцільно повернути на доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: Л. Демчук

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЇВНА

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B420047F32C01

Дійсний до: 10.11.2020 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/3-2020/9827 від 12.03.2020

